

بررسی مبانی و روش راغب
اصفهانی، طبرسی و علامه مصطفوی
در شناخت واژه های قرآن کریم

بهروز خیری

www.ketab.ir

سرشناسیه

عنوان قرارداد

: خیر، بهروز

: المیزان فی تفسیر القرآن، شرح

مجمع البیان فی تفسیر القرآن، شرح

التحقیق فی کلمات القرآن الکریم، بحث عن الأصل الواحد فی کل کلمه و تطوره و تطبیقه علی مختلف موارد الاستعمال

فی کلماته تعالی، شرح

: بررسی مبانی و روش راغب اصفهانی، طبرسی و علامه مصطفوی در شناخت واژه‌های قرآن کریم/بهروز خیر،

: تهران: دانشگاه ایران، ۱۳۹۸.

: ۱۵۴ص.

: ۹۷۸-۶۰۰-۴۳۴-۵۷۷-۴

: ۲۹۷/۱۵۲

: ۶۰۸۷۹۹۲

عنوان و نام پدیدآور

مشخصات نشر

مشخصات ظاهری

شابک

ردیف دیویدی

شماره کتابشناسی ملی

شناسنامه کتاب

نام کتاب: بررسی مبانی و روش راغب اصفهانی، طبرسی و علامه مصطفوی
در شناخت واژه های قرآن کریم
مؤلف: بهروز خیری
ناشر: انتشارات دانشیاران ایران
مدیریت انتشارات: روح الله گلستانی
مدیر اجرایی انتشارات: امیر هوشنگ شیرازی
چاپ: هنارس
نوبت چاپ: اول/۱۳۹۸
قیمت: ۳۱۰۰۰ تومان
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۳۴-۵۷۷-۴

مرکز پخش:

نشانی: تهران، میدان بهارستان، خیابان مجاهدین اسلام، جنب رزانه جمهوری، پ ۳۱۱

تلفن: ۰۹۱۲۱۳۸۳۷۱۸ - ۰۲۶۸۳۱۵۲۵

فروشگاه اینترنتی کتاب پایابوک: www.ayabook.com

پیشگفتار:

خداوند تبارک بهترین و بزرگ‌ترین هدیه — قرآن کریم — خویش را به جوامع بشری توسط وحی بر قلب پر محبت پیامبر اسلام (ص) نازل فرمودند تا انسان‌ها را از تاریکی و ظلمت به نور روشنایی هدایت و قلوب مشتاقان آن را صیقل فرماید، علاوه بر آن پند و اندرز و حکمت درون آیات قرآن نهفته که انسان را به بهترین و زیباترین شاهراه سعادت رهنمون گردانند. به هر روی فهم این پندها و حکمت‌ها لوازم ضروری دارد که جزء با شناخت بیان و زبان قرآن امکان‌پذیر نمی‌باشد که دانشمندان محقق قرآنی بسیاری بدان توجه نموده‌اند و اینکه هر کلامی از کلمات تشکیل یافته و هر کلمه دارای معنا و مفهوم خاصی است و شرط لازم و ضروری برای فهم هر کلام آگاهی از معانی و مفاهیم کلمات و مفردات آن می‌باشد. با توجه به آن می‌توان مفردات را به‌عنوان بنیادی و اساسی‌ترین عنصر کلام دانست و دانشمندان اسلامی در قالب علم مفردات بدان پرداخته‌اند حال اگر کسی بخواهد به تفسیر قرآن بپردازد باید از مفاهیم مفردات قرآن آگاهی گسترده‌ای داشته باشد و با توجه دقیق به خصوصیات مفاهیم مفردات به تفسیر آیات بپردازد. در این زمینه معاجم لغوی بسیاری از گذشته تا معاصر الفاظ قرآن کریم را با توجه به معنای عصر نزول و سیاق نگاشته‌اند. این معاجم با توجه به روش‌های خاصی به فهم و تبیین مفردات قرآن پرداخته‌اند. تبیین مفردات قرآن لازم است بر اساس منابع معتبر و مستدل بر شواهدی استوار باشد و فهم معنا باشد که سه کتاب گران‌قدر «المفردات فی غریب القرآن اثر راغب اصفهانی»، «التحقیق فی کلمات القرآن الکریم اثر علامه حسن مصطفوی» و «مجمع البیان فی تفسیر القرآن اثر فضل بن حسن طبرسی» می‌توانند نقش بسزایی در فهم مفردات آیات و تبیین معارف و آموزه‌های قرآنی ایفا کنند و هر یک از این دو با روش‌های متفاوتی به فهم معنای واژگان پرداخته‌اند که شناخت روش راغب اصفهانی و علامه مصطفوی به‌عنوان سه لغوی برجسته متقدم و متأخر می‌تواند در ارائه الگویی مناسب و نیز

شناخت نقاط ضعف و قوت هر یک راهگشا و مفید واقع گردد. این نوشتار بر آن است تا روش‌هایی که این سه لغوی بزرگ برای کشف معنای واژگان قرآنی برگزیده‌اند مورد بررسی قرار دهد و موضوع از آن جهت حائز اهمیت است که بدانیم روش‌ها جهت کشف معانی چه تأثیر بسزایی در شکل‌گیری آراء و اجتهادات لغوی دارند.

در نتیجه این نوشتار در قالب چهار بخش نظام‌یافته است. بخش اول نگاهی به کلیات و مفاهیم انداخته که موضوعات؛ علل پیدایش واژگان غریب، اهمیت و جایگاه دانش مفردات، پیشینه دانش مفردات، پیشگامان در بین واژه‌های قرآن کریم و به معرفی مؤلفان سه کتاب «المفردات فی غریب القرآن» و «التحقیق فی کلمات القرآن الکریم» و «مجمع البیان فی تفسیر القرآن» پرداخته‌شده که محور اصلی و اساسی آن شناخت هر چه بیشتر با جوانب علمی و آثار این سه استاد بزرگ می‌باشد و در بعد به مفاهیم و تعاریف، مفردات، غریب القرآن و اصل ذکر گردیده است. بخش دوم به بررسی ساختار و روش‌های کشف معانی و در کل قرآن توسط راغب اصفهانی اختصاص یافته است. بخش سوم به مبانی قرآنی و روش‌شناسی نگارنده، التحقیق در فهم معانی واژه‌شناسی قرآن پرداخته شده است. سپس در بخش چهارم، مبانی و روش‌شناسی طبرسی در فهم واژگان قرآن ذکر گردیده است.

خداوند منان را شاکرم که توفیق جمع‌آوری و تهیه این مجموعه را یافته‌ام و خدا را خود لازم می‌دانم از تمامی بزرگواری که در انجام این پژوهش از راهنمایی و یاری‌شان بهره‌مند گشته‌ام تشکر و قدردانی نمایم و از درگاه پروردگار بخشنده آرزوی سعادت و خردمندی می‌نمایم.

در ابتدا خاضعانه‌ترین سپاس و تقدیرها، تقدیم به دو گنج نهانم (پدر و مادر) که همواره مشوقم بودند؛ و پیمودن روزهای سخت زندگی‌ام بدون دعای خیر و برکت وجودشان غیرممکن می‌باشد.

از استاد بزرگوارم؛ جناب آقای دکتر حامد دژآباد (دانشیار دانشگاه تهران) که با نکته‌های دلاویز و سعه‌صدر و صبوری مرا راهنمایی نموده و با ارائه نظرات سازنده و رهنمودهای بی‌دریغشان در پیشبرد این کتاب سعی تمام مبذول داشتند، صمیمانه سپاسگزارم.

از کلیه اساتید گران‌قدر و فاخر گروه علوم قرآن و حدیث پردیس فارابی دانشگاه تهران از جمله حجج‌الاسلام و المسلمین جناب آقای دکتر مهدوی راد، جناب آقای دکتر حسینی کوهساری، جناب آقای دکتر نجار زادگان، جناب آقای دکتر شهیدی و درنهایت کلیه اساتیدی که توفیق شاگردی ایشان را دارم، در دوران شش‌ساله تحصیلی از محضرشان کسب فیض نمودم، متشکر و سپاسگزارم.